

Nümunəvi peşə standartı
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi
M essis l r  c n nümunəvi təlim standartı

Heyvandarlıq fermasının müdiri

İngilis dilində adı: Livestock farm manager

N: 1311-3-00006-01

Azərbaycan Respublikasının  m k və  halinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi “Sosial M dafi nin İnkışafı” layihəsinin “ISCO 88/08-  uyğun t kmill şdirilm ş peşə standartlarının v  əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması” tapşırığı  r v sində “GOPA Consultants” v  “SEFT Consulting” tərəfindən hazırlanmışdır.

Bakı
İyul, 2011-ci il

İSTİFADƏ OLUNAN ANLAYIŞLAR

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövrü fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsinə daxil olan bəzi peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün ibtidai təhsili və ya əsas təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaq (ISCED üzrə 1-ci səviyyə) tələb oluna bilər. Bəzi işlər üçün isə iş yerlərində qısamüddətli təlimlər tələb oluna bilər.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr ixtisası olmayan işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə bütün peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaqla (ISCED üzrə 2-ci səviyyə) əldə olunur. Bəzi peşələrdə ümumi orta təhsilin ikinci mərhələsini bitirmək zəruri hesab olunur (ISCED üzrə 3-cü səviyyə) ki, bura ixtisaslaşmış peşə təhsili və iş yerlərində həyata keçirilən təlim də daxil ola bilər. Müəyyən peşələr ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ilk peşə-ixtisas təhsili almağı (ISCED üzrə 4-cü səviyyə) tələb edir. Bəzi hallarda isə iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsil bazasına əsaslanan təhsil müəssisələrində 1-3 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5b səviyyəsi). Azərbaycanda bu bacarıq səviyyəsinə uyğun təhsil adətən orta ixtisas təhsili müəssisələrində (kolleclər) verilir. Bəzi hallarda müvafiq sahə üzrə geniş iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən uzunmüddətli təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

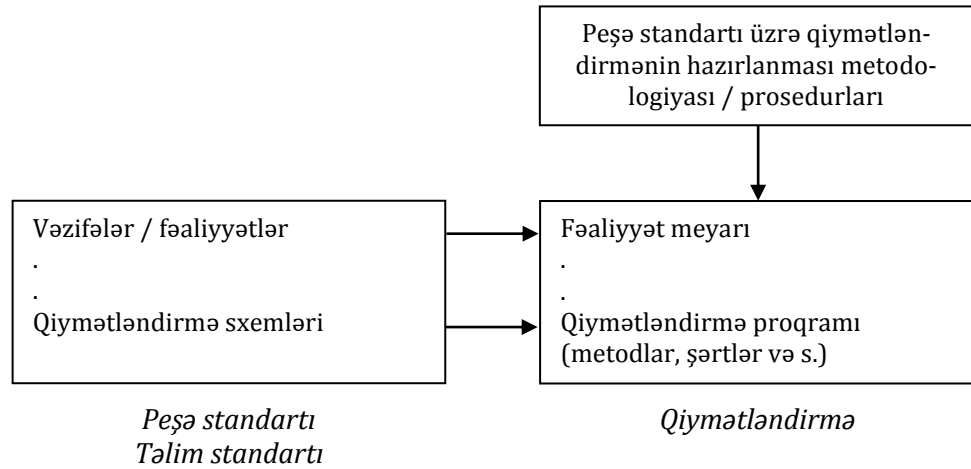
Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

	<p><i>Dördüncü bacarıq səviyyəsi</i></p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsinə, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ali təhsil müəssisələrində birinci və ya daha yüksək elmi dərəcənin verilməsi ilə yekunlaşan 3-6 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5a səviyyəsi və ya daha yüksək səviyyə). Bu bacarıq səviyyəsi üçün Azərbaycanda adətən bakalavriat və daha yüksək təhsil pillələri uyğun gəlir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox vaxt peşəkarlar adlandırılır.</p>
Bilik	Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.
Əlavə / ümumi sərişmələr	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan sərişmələrə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı sərişmələri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq sərişmələr daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	<p>Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar.</p> <p>Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi;• Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, sərişmələrin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi;• Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi;• Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən sərişmələr testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
Informal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də sərişmələrinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi).

	<p>O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildiyi halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. Informal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.</p>
İş	<p>Fərdin işəgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).</p>
İşə yanaşma	<p>Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir.</p> <p>Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimullaşdırıcıdır) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir.</p> <p>Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İradə: fəaliyyət meyilləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.</p>
Qeyri-formal təlim	<p>Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.</p>
Qiymətləndirmə metodu	<p>Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.</p>
Qiymətləndirmə paketi	<p>Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.</p>
Qiymətləndirmə sxemi	<p>Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həll etmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:</p> <ul style="list-style-type: none">• İşəgötürmə;• Karyera yüksəlişi;• Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;• İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi. <p>Qiymətləndirməni planlaşdırma zamanı onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsəduyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi</p>

araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Peşə

Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.

Peşə standartı

Konkret peşə sahələrində işçilərin yerinə yetirdikləri əmək funksiyalarına qoyulan ümumi tələbləri sistemli şəkildə əks etdirən normativ sənəddir. O, müvafiq səriştələr çərçivəsində işçinin bilik, bacarıq və vərdisləri nəzərə alınmaqla, onun əmək funksiyalarını yerinə yetirməsinə imkan verəcək konkret vəzifə öhdəliklərinin və fəaliyyətlərin siyahısını özündə ehtiva edir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər.

Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi

Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə səriştənin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, səriştənin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.

Peşələrin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	<p>Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir.</p> <p>ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq;• Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq;• Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. <p>O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir.</p> <p>ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.</p>
Səriştə	<p>Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır.</p> <p>İş kontekstində istifadə olunan “Səriştə” anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhəfurlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir.</p> <p>Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.</p>
Təhsilin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCED)	<p>1970-ci illərin əvvəllərində UNESCO tərəfindən həm ayrı-ayrı ölkələrdə, həm də beynəlxalq səviyyədə təhsilə dair statistik məlumatların əldə olunması, toplanması və təqdim olunmasına xidmət edən bir vasitə kimi hazırlanmışdır. ISCED 1975-ci ildə Cenevrədə keçirilən Təhsilə dair Beynəlxalq Konfransda qəbul edilmiş və daha sonra 1978-ci ildə Parisdə keçirilən UNESCO-nun Ümumi Konfransında qüvvəyə minmişdir. Hazırda istifadə edilən təsnifat ISCED 2011-dir.</p>
Təlim standartı	<p>İş yerində vəzifə və fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri <i>səriştələri</i> (bilik, bacarıq və yanaşmaları, həmçinin əlavə ümumi səriştələri) təsvir edir. Bu səbəbdən, onlar fəaliyyət meyarları hesab edilir və aşağıdakı hallarda istifadə olunur:</p> <ul style="list-style-type: none">• istehsaldan ayrılmadan peşə təlimlərinin hazırlanması;• istifadəyə yararlı səriştələrin inkişaf etdirilməsi və təmin olunması üçün təlim institutları ilə müəssisələr arasında əlaqə;• peşə təlimləri üçün təhsil standartları və kurikulumların hazırlanması.
Vəzifə	<p>İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.</p>

MÜNDƏRİCAT

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI	8
A.1. İşə dair xüsusi məlumat	8
A.1.1. Əmək şəraiti	8
A.1.2. İşə qəbul tələbləri	8
A.1.3. Tabeçilik	9
A.1.4. Peşə standartları üçün məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	9
A.1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	10
A.2. Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı	10
A.3. Səriştələr haqqında	11
A.4. Qiymətləndirmələr haqqında	11
B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ	12
B.1. Fəaliyyət meyarları	12
B.2. Qiymətləndirmə ilə bağlı resurslar	13
B.3. Qiymətləndirmə metodları	13
B.3.1. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	13
B.3.2. Yazılı qiymətləndirmə	14
B.4. Nəticələrin qeydə alınması	17
C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI	18
C.1. Səriştələrin qısa təsviri	18
C.2. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	21
C.2.1. Təlimin növləri	21
C.2.2. Təlimin istiqaməti	22
C.2.3. Əvvəlki təlimin tanınması	22
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak etmiş müəssisə nümayəndələrinin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
ISCO88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması layihəsi tərəfindən prosesin əlaqələndirilməsində iştirak etmiş şəxslərin siyahısı:	Error! Bookmark not defined.
İstinadlar	Error! Bookmark not defined.

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI

Heyvandarlıq fermasının müdiri

Peşənin qısa təsviri

Heyvandarlıq fermasının işini planlaşdırır və ümumi fəaliyyətə nəzarət edir. Ferma müdiri heyvandarlıq təsərrüfatı bilikləri ilə yanaşı, kadrların idarə olunması bacarıqlarına da malik olmalıdır.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	1311 (Baş direktor, kənd təsərrüfatı)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	- (təvsiyə olunan səviyyə: 3)
ISCO 08-də işin kodu:	1311 (General manager, agriculture)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	-
Hazırlanma tarixi:	İyul, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	İyul, 2016-cı il

A.1. İŞƏ DAİR XÜSUSİ MƏLUMAT

A.1.1. ƏMƏK ŞƏRAİTİ

- İş təsərrüfatın ərazisində həyata keçirilir;
- İş fəsildən asılı olaraq həftədə 7 gün, dəyişkən iş saatlarında görülməli;
- İş şəraiti çirkli və fiziki cəhətdən ağır ola bilər;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında Qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

A.1.2. İŞƏ QƏBUL TƏLƏBLƏRİ

- Əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur.

A.1.3. TABEÇİLİK

Kimə tabedir: Sahibkar.

Kim ona tabedir: Daimi və mövsümi əsasda çalışan köməkçi işçilər.

A.1.4. PEŞƏ STANDARTLARI ÜÇÜN MƏSULİYYƏT VƏ MÜSTƏQİLLİK SƏVİYYƏLƏRİ

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək. İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq. Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq. Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək. Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək.	
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək). İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövri problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək. Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək. İşçilərə rəhbərlik etmək. Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək.	☒
4	Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək. Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək. Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək. Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq. Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq. Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək.	

A.1.5. KARYERA YÜKSƏLİŞİ VƏ SƏRBƏST MƏŞĞULLUQ İMKANLARI

- Lazımi kapital mövcud olduğu və səriştələr biznes bacarıqları sahəsində təlim ilə tamamlandığı təqdirdə sərbəst məşğulluq imkanları mövcuddur.

A.2. ƏSAS VƏZİFƏLƏRİN (V) VƏ VƏZİFƏLƏR DAXİLİNDƏ FƏALİYYƏTLƏRİN (F) SİYAHISI

V.1. Bəsləmə, məhsulun saxlanması və satışa çıxarılması:

- F.1.1. Yerli bazarın ət, yun, dəri və süd satışı sahəsindəki tələblərinə uyğun olaraq mal-qaranın növü və miqdarının, müqavilələrin bağlanması üçün imkanların, maliyyələşmə və alternativ istehsal imkanlarının müəyyən edilməsi;
- F.1.2. Mal-qaranın bəslənməsi üzrə iş planı və büdcənin tərtib edilməsi, onun təqdimatı;
- F.1.3. Yem, dərman preparatları və xammal ehtiyatlarının satın alınması;
- F.1.4. Ehtiyatların, bəsləmə və məhsul satışının planlaşdırılması;
- F.1.5. Maşın və alətlərin hazırlanması;
- F.1.6. Qida təchizatının planlaşdırılması;
- F.1.7. İş prosesinə nəzarət sistemlərinin hazırlanması;
- F.1.8. Baytarlıq və sanitariya tədbirlərinin, dərman preparatları ilə təminatın həyata keçirilməsi;
- F.1.9. Kadrların və əlavə işçi qüvvəsinin planlaşdırılması və idarə olunması;
- F.1.10. Ev heyvanlarının satışının bazar şərtlərinə uyğun olaraq planlaşdırılması.

V.2. Bəsləmə və istehsal prosesi:

- F.2.1. Heyvandarlıq sahəsi işçilərinə təlimlərin keçilməsi və onların işinə nəzarət edilməsi;
- F.2.2. Ev heyvanlarının cütləşdirilməsi və bəslənməsinin təşkili;
- F.2.3. Heyvandarlıq məhsulları, o cümlədən süd, yumurta və ya yun istehsalına nəzarət edilməsi;
- F.2.4. Avadanlıq, bina və mal-qara tövləsinin istismarına nəzarət;
- F.2.5. İş rejiminə nəzarət edilməsi, qüsurların aşkarlanması və aradan qaldırılması;
- F.2.6. Mövsümdən kənar istehsala rəhbərliyin həyata keçirilməsi;
- F.2.7. İstehsal olunmuş məhsulun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirmə işlərinin aparılması;
- F.2.8. İstehsalat fəaliyyətinin istiqamətinin müəyyənəşdirilməsi və idarə edilməsi.

V.3. Əlavə fəaliyyət:

- F.3.1. Bina və avadanlıqların illik istismar xərclərinin planlaşdırılması;
- F.3.2. Bina, avadanlıq və materiallara texniki xidmətin idarə olunması və onların yenilənməsi;
- F.3.3. Alternativ və ya əlavə istehsal və xidmətin planlaşdırılması, həyata keçirilməsi.

V.4. Ticarət, uçot və hesabat:

- F.4.1. İstehsal nəticələrinin sənədləşdirilməsi və statistik hesabatların hazırlanması;
- F.4.2. Xammalın alınması, məhsulun saxlanması və satışında iştirak edilməsi;
- F.4.3. Maliyyə nəticələrinin uçotunun operativ aparılması.

A.3. SƏRİŞTƏLƏR HAQQINDA

Fərdin heyvandarlıq fermasının müdiri peşə standartı üzrə vəzifə və fəaliyyətləri həyata keçirməsi üçün zəruri olan əsas sərişmələr heyvandarlıq fermasının müdiri peşəsi üzrə müvafiq **təlim standartında** göstərilmişdir (formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə əldə olunan bilik, bacarıq, yanaşma və davranış).

A.4. QİYMƏTLƏNDİRMƏLƏR HAQQINDA

Bu peşədə fərdin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi prosesi heyvandarlıq fermasının müdiri peşəsi üzrə müvafiq **peşə standartının qiymətləndirilməsində** öz əksini tapır. Fərdin sistemli qiymətləndirilmələr vasitəsilə qiymətləndirilməsi işəgötürənə müxtəlif məqsədlər (yəni işəgötürmə, karyerada irəli çəkmə, heyətin qiymətləndirilməsi, təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi) baxımından faydalı ola bilər.

B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ

Heyvandarlıq fermasının müdiri

Qiymətləndirməyə dair qısa məlumat

Heyvandarlıq fermasının müdiri peşəsi üçün qiymətləndirmə nümunəsi heyvandarlıq təsərrüfatlarında istehsal prosesi, bəslənmə, saxlanma və satış ilə əlaqədar tələb olunan bilik və bacarıqları müəyyən edir. Həmçinin qiymətləndirmə nümunəsi sərişələr sahəsində fərdin güclü və zəif tərəflərini aşkarlayır. Müdirin məhsuldarlığı işlərin idarə olunması, insanlararası əlaqə, komandanın inkişafı və problemlərin həlli kimi dörd əsas amil üzrə sərişələrdən asılıdır.

Hazırkı peşə üçün **tövsiyə edilən qiymətləndirmə metodları** aşağıdakılardır: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı testlər. Sözügedən peşə üçün qiymətləndirmə proqramının nümunəsi aşağıda verilmişdir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	1311 (Baş direktor, kənd təsərrüfatı)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	- (tövsiyə olunan səviyyə: 3)
ISCO 08-də işin kodu:	1311 (General manager, agriculture)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	-
Test versiyası:	01
Hazırlanma tarixi:	İyul, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:

B.1. FƏALİYYƏT MEYARLARI

Bu meyarlar peşə standartındakı vəzifə və fəaliyyətlərlə birbaşa əlaqəlidir. Onlar anlaşılacaq şəkildə, sadə formada yazılmalıdır ki, qiymətləndirmə nümunələri hazırlayanlar üçün qiymətləndirmə maddələrinin formalaşdırılmasında faydalı olsun. Birinci (V.1) və sonuncu (V.4) vəzifələrə uyğun gələn fəaliyyət meyarları ilə bağlı nümunə aşağıda göstərilmişdir.

Fəaliyyət meyarı nümunəsi:

- V.1. Bəsləmə, məhsulun saxlanması və satışa çıxarılması:
- F.1.1. Yerli bazarın ət, yun, dəri və süd satışı sahəsindəki tələblərinə uyğun olaraq mal-qaranın növü və miqdarının, müqavilələrin bağlanması üçün imkanların, maliyyələşmə və alternativ istehsal imkanlarının müəyyən edilməsi;
 - F.1.2. Mal-qaranın bəslənməsi üzrə iş planı və büdcənin tərtib edilməsi, onun təqdimatı;
 - F.1.3. Yem, dərman preparatları və xammal ehtiyatlarının satın alınması;
 - F.1.4. Ehtiyatların, bəsləmə və məhsul satışının planlaşdırılması;
 - F.1.5. Maşın və alətlərin hazırlanması;
 - F.1.6. Qida təchizatının planlaşdırılması;
 - F.1.7. İş prosesinə nəzarət sistemlərinin hazırlanması;

- F.1.8. Baytarlıq və sanitariya tədbirlərinin, dərman preparatları ilə təminatın həyata keçirilməsi;
- F.1.9. Kadrların və əlavə işçi qüvvəsinin planlaşdırılması və idarə olunması;
- F.1.10. Ev heyvanlarının satışının bazar şərtlərinə uyğun olaraq planlaşdırılması.

...

V.4. Ticarət, uçot və hesabat:

- F.4.1. İstehsal nəticələrinin sənədləşdirilməsi və statistik hesabatların hazırlanması;
- F.4.2. Xammalın alınması, məhsulun saxlanması və satışında iştirak edilməsi;
- F.4.3. Maliyyə nəticələrinin uçotunun operativ aparılması.

B.2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ İLƏ BAĞLI RESURLAR

- a) Material və komponentlər: ehtiyac yoxdur.
- b) Alət və avadanlıqlar: Problemi olan ferma avadanlığı, diaqnostika alət və avadanlıqları.
- c) İstehlak malları: ehtiyac yoxdur.

B.3. QIYMƏTLƏNDİRMƏ METODLARI

Fərdin səriştəsini qiymətləndirmək məqsədilə aşağıdakı iki metoddan istifadə olunur: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı test.

B.3.1. FƏALİYYƏTİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcra müddəti: 30 dəqiqə.
İşlərin sayı: 1.

İşlərin icrasını qiymətləndirmək üçün meyarlar işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Əhatə olunan sahələr:

25% Heyvanların bəslənilməsi, istehsal və satış proseslərinin planlaşdırılması və hazırlanması:

Yerli bazarın ət, yun, dəri və süd satışı sahəsindəki tələblərinə uyğun olaraq mal-qaranın növü və miqdarının, müqavilələrin bağlanması üçün imkanların, maliyyələşmə və alternativ istehsal imkanlarının müəyyən edilməsi;

Mal-qaranın bəslənməsi üzrə iş planı və büdcənin tərtib edilməsi, onun təqdimatı;

Yem, dərman preparatları və xammal ehtiyatlarının satın alınması;

Ehtiyatların, bəsləmə və məhsul satışının planlaşdırılması;

Maşın və alətlərin hazırlanması;

Qida təchizatının planlaşdırılması;

İş prosesinə nəzarət sistemlərinin hazırlanması;

Baytarlıq və sanitariya tədbirlərinin, dərman preparatları ilə təminatın həyata keçirilməsi;

Kadrların və əlavə işçi qüvvəsinin planlaşdırılması və idarə olunması;

Ev heyvanlarının satışının bazar şərtlərinə uyğun olaraq planlaşdırılması.

40% Bəslənmə və istehsal prosesi:

Heyvandarlıq sahəsi işçilərinə təlimlərin keçilməsi və onların işinə nəzarət edilməsi;

Ev heyvanlarının cütləşdirilməsi və bəslənməsinin təşkili;

Heyvandarlıq məhsulları, o cümlədən süd, yumurta və ya yun istehsalına nəzarət edilməsi;

Avadanlıq, bina və mal-qara tövləsinin istismarına nəzarət;

İş rejiminə nəzarət edilməsi, qüsurların aşkarlanması və aradan qaldırılması;

Mövsümdənkənar istehsala rəhbərliyin həyata keçirilməsi;

İstehsal olunmuş məhsulun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirmə işlərinin aparılması;

İstehsalat fəaliyyətinin istiqamətinin müəyyənəşdirilməsi və idarə edilməsi.

20% Əlavə tədbirlər:

Bina və avadanlıqların illik istismar xərclərinin planlaşdırılması;

Bina, avadanlıq və materiallara texniki xidmətin idarə olunması və onların yeniləməsi;

Alternativ və ya əlavə istehsal və xidmətin planlaşdırılması, həyata keçirilməsi.

15% Ticarət, mühasibat və hesabat:

İstehsal nəticələrinin sənədləşdirilməsi və statistik hesabatların hazırlanması;

Xammalın alınması, məhsulun saxlanması və satışında iştirak edilməsi;

Maliyyə nəticələrinin uçotunun operativ aparılması.

İş nümunəsi 1: Avadanlıq, struktur və ya materialların təftiş edilməsi.

Maksimum müddət: 30 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: İştirakçı qüsurların, digər problem və ya nasazlıqların səbəbini müəyyən etmək məqsədilə avadanlıq, struktur və ya materialları təftiş etməlidir.

B.3.2. YAZILI QIYMƏTLƏNDİRMƏ

İcra müddəti: 20 dəqiqə.

Sualların sayı: 19.

Yazılı qiymətləndirməni keçmək üçün tələb olunan düzgün cavabların sayı işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Təvsiyə olunan nisbət: 70%.

Əhatə olunan vəzifələr:

- 35% Heyvanların bəslənməsi, istehsal və satış proseslərinin planlaşdırılması və hazırlanması.
- 20% Bəslənmə və istehsal prosesi.
- 15% Əlavə tədbirlər.
- 30% Ticarət, mühasibat və hesabat.

Sual nümunələri:

1. Aşağıdakılardan müəssisənin məqsədinə ən uyğun olanı hansıdır?
 - A. Səhmdarın sərvətinin maksimum səviyyədə artırılması
 - B. Mənfəətin maksimum səviyyədə artırılması
 - C. Səhmdarların sayının maksimum səviyyədə artırılması
 - D. EPS-nin maksimum səviyyədə artırılması
2. Müəssisənin sərvətində payı olan bütün tərəflər ümumilikdə necə adlanır?
 - A. Səhmdarlar
 - B. Payçılar
 - C. Kreditorlar
 - D. Müştərilər
3. “Prioritetləşdirmə” termini _____ ilə münasibətdə istifadə edilir:
 - A. vaxtın idarə edilməsi
 - B. problemlərin həll edilməsi
 - C. təşkilati sxemin hazırlanması
 - D. sualların siyahısının hazırlanması
4. Tövlənin fəaliyyətinə uyğun olaraq orta günlük qazanc baxımından cavan öküzləri, öküzləri və düyələri təsnifləşdirin (yüksəkdən aşağıya doğru).
 - A. cavan öküzlər > öküzlər > düyələr
 - B. düyələr > cavan öküzlər > öküzlər
 - C. öküzlər > düyələr > cavan öküzlər
 - D. öküzlər > cavan öküzlər > düyələr
5. Maye südün qablaşdırılması üçün ən geniş yayılmış material hansıdır?
 - A. Kağız
 - B. Plastik
 - C. Şüşə
 - D. Konserv bankası
6. İnəyi sərgi həlqəsində yerləşdirən zaman qiymətləndiricinin yaxınlığında olan arxa ayaq digər ayağa nisbətən necə yerləşdirilməlidir?
 - A. Hər iki ayaq birlikdə
 - B. Digər ayağın bir az arxasında
 - C. Digər ayağın bir az önündə
 - D. Bütün variantlar məqbuldur

7. Ön ayaqdan keçən əsas arteriya necə adlanır:

- A. Dərialtı arteriya
- B. Rəqəmsal arteriya
- C. Oturaq arteriyası
- D. Əzələaltı arteriya

8. Taxta materialından hazırlanan xüsusi saxlanc yerinə köçürülən zaman donuzlar təkrar artım prosesinin hansı fazasında olurlar?

- A. gec mayalanma
- B. ilkin mayalanma
- C. süddən ayrılma
- D. heç biri

9. Heyvan böyüdükcə onun çəkisi və gündəlik qida istehlak norması artır. Faiz nisbətində, onun zülallara olan tələbində nə baş verir?

- A. artır
- B. azalır
- C. olduğu kimi qalır
- D. müəyyən edilə bilmir

10. Atınızın ön baldır sümüyünün arxa hissəsinə toxunduqda onun ağrıdığını, isti olduğunu, şişdiyini gördükdə və təzyiqli yüngülləşdirmək məqsədilə mahmızı qaldırmaq üçün dizlərini boşaltmasının şahidi olduqda hansı problem barədə şübhələnmərdiniz?

- A. Vətərin dartılması
- B. Qayıqabənzər sümükdə ağrılar
- C. Asılqan bağların qopması
- D. Laminit

11. Əzələdaxili iynələr bədənin hansı hissəsinə vurulur?

- A. Dərinin altına
- B. Ayağa
- C. Əzələyə
- D. Dilin altına

12. Alt-Q və ya dərialtı iynələr hara vurulur?

- A. Dərinin altına
- B. Qulağa
- C. Əzələyə
- D. Dilin altına

13. Heyvanların əcdadları barədə qeydlər necə adlanır?

- A. Nəsil tarixi
- B. Nəsil barədə qeydlər
- C. Sağlamlıq barədə qeydlər
- D. Yuxarıdakılardan heç biri

14. Müəyyən yaş (yetkin) qrupunda olan qoyunlar adətən hansı tezlikdə qırılır?
- A. Ayda bir dəfə
 - B. Həftədə bir dəfə
 - C. İldə bir dəfə
 - D. İldə iki dəfə
15. Hibrid nədir?
- A. Müxtəlif cinslərdən törəyən heyvanlar
 - B. Qoyun ilə keçi arasında cütləşmə
 - C. Qoyun ilə lama arasında cütləşmə
 - D. Eyni cinslərdən törəyən heyvanlar
16. Donuzun hərəkət etməsi üçün onun hansı hissəsinə yüngülcə vurmaq məqbul hesab olunur?
- A. Çiyinlər
 - B. Arxa diz vətəri
 - C. Bel
 - D. Çənə
17. Donuzlar üçün hansı qida daha mühüm əhəmiyyət kəsb edir?
- A. Minerallar
 - B. Quru ot
 - C. Su
 - D. Duz
18. Keçi və qoyunların mərkəzi sinir sistemində təsir edən ölümcül, degenerativ xəstəlik necə adlanır?
- A. Qotur
 - B. Qoyun qızdırması
 - C. Artitis
 - D. Heç biri
19. Qidanın və ya dərman preparatlarının üzərində göstərilən 30 günlük toxunulmazlıq müddəti nəyi bildirir?
- A. heyvan 30 gün müddətinə karantində saxlanmalıdır
 - B. dərmanı qəbul etməsi üçün heyvan 30 günlük olmalıdır
 - C. heyvan dərman preparatını qəbul etdikdən sonra 30 gün müddətində kəsilə bilməz
 - D. heyvan hər 30 gündən bir müalicə olunmalıdır

B.4. NƏTİCƏLƏRİN QEYDƏ ALINMASI

Hər bir iştirakçı üçün fərdi hesabatlar hazırlanmalı və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, eləcə də yazılı qiymətləndirmə üzrə toplanan balların hesabatı onlara təqdim edilməlidir. Qiymətləndirmə bir nəfər üçün bir dəfədən artıq istifadə edildiyi təqdirdə hesabatda qiymətləndirmədən əvvəlki və sonrakı ballar arasındakı faiz dəyişikliyi də əks olunmalıdır.

“Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin hazırlanması prosedurları” adlı sənəddə qiymətləndirmə üzrə geniş nəzəri və praktiki məlumatlar verilmişdir.

C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI

Heyvandarlıq fermasının müdiri

Təlim standartına dair qısa məlumat

Hazırkı təlim standartı heyvandarlıq ilə məşğul olan müəssisələr, təlim mərkəzləri və institutları, təlim iştirakçıları üçün hazırlanmışdır. İşlə bağlı səriştənin nümayiş etdirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqların əldə edilməsinə xidmət edən təlim proqramları, kurikulumlar və təlim materiallarının hazırlanmasında bu standartdan təlimat kimi istifadə etmək olar. Bu standart əsasında hazırlanmış təlim heyvandarlıq üzrə əsas səriştələrə malik olan, mövcud bilik və bacarıqlarını inkişaf etdirmək, geniş profilə malik olmaq, yaxud iş məhsuldarlığını artırmaq istəyən şəxslər üçün də uyğun ola bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) (bu təlimin müvafiq olduğu) peşənin kodu:	1311 (Baş direktor, kənd təsərrüfatı)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	- (təvsiyə olunan səviyyə: 3)
ISCO 08-də işin kodu:	1311 (General manager, agriculture)
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	-
Milli İxtisas Çərçivəsi ilə əlaqə:	
ISCED-də kodu:	34
Hazırlanma tarixi:	İyun, 2011-ci il
Təsdiq edən qurum:
Təsdiq tarixi:
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	İyun, 2016-cı il

C.1. SƏRİŞTƏLƏRİN QISA TƏSVİRİ

Bilik:	<ul style="list-style-type: none">• Kənd təsərrüfatı və heyvandarlıq sahəsində yerli ənənələr• Heyvandarlıq üçün istifadə olunan üsul, meyl və ləvazimatlar• Heyvandarlıq və heyvanların bəslənməsinin alternativ formaları• Heyvandarlıq və heyvanların yemlənməsi sahəsində müasir biliklər• Baytarlıq sahəsində sadə biliklər• Hesablama aparmaq və büdcəni müəyyən etmək• Kənd təsərrüfatı sahələri ilə bağlı hüquqi norma və standartlar• Səmərəli bəsləmə, yemləmə və xammal istifadəsi üsulları• Kənd təsərrüfatı ilə bağlı ətraf mühitin mühafizəsi
Bacarıq:	<ul style="list-style-type: none">• İstehsalın planlaşdırılması və yem ehtiyatının seçilməsi• Heyvandarlıq təsərrüfatı ilə bağlı fəaliyyətlərin səmərəli idarə edilməsi• Təsərrüfatın dayanıqlılığı və inkişafı• Texniki nasazlıqların müəyyən edilməsi və aradan qaldırılması• Əl alətləri və mexaniki vasitələrdən istifadə olunması• İstehsalı gigiyenik və sanitariya normalarına uyğun idarə etmək

	<ul style="list-style-type: none">• Danışıqların aparılması və alqı-satqının tamamlanması
Yanaşma:	<ul style="list-style-type: none">• Fermanın daimi işçiləri və mövsümi işçilərini idarə etmək, təlimlər keçmək• İşə sahibkarlıq aspektindən yanaşmaq• Fərdi intizam qaydalarına riayət etmək və təşəbbüskarlıq göstərmək• Razılaşdırılmış plana əsasən işi dəqiqliklə icra etmək• Keyfiyyətə diqqət yetirmək
Əlavə / ümumi səriştələr:	<ul style="list-style-type: none">• Heyvandarlıq sahəsində yeni üsullara yaradıcı yanaşmaq• İT-dən, o cümlədən İnternetdən istifadə bacarığı• İngilis və rus dillərində oxumaq bacarığı

Peşə standartına uyğun olaraq, bu peşə üzrə təcrübi və nəzəri təlim keçən heyvandarlıq fermasının müdiri yuxarıda göstərilən səriştələri qazanmaqla, aşağıdakı vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirə bilər:

Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı ¹

- V.1. Bəsləmə, məhsulun saxlanması və satışa çıxarılması:
- F.1.1. Yerli bazarın ət, yun, dəri və süd satışı sahəsindəki tələblərinə uyğun olaraq mal-qaranın növü və miqdarının, müqavilələrin bağlanması üçün imkanların, maliyyələşmə və alternativ istehsal imkanlarının müəyyən edilməsi;
 - F.1.2. Mal-qaranın bəslənməsi üzrə iş planı və büdcənin tərtib edilməsi, onun təqdimatı;
 - F.1.3. Yem, dərman preparatları və xammal ehtiyatlarının satın alınması;
 - F.1.4. Ehtiyatların, bəsləmə və məhsul satışının planlaşdırılması;
 - F.1.5. Maşın və alətlərin hazırlanması;
 - F.1.6. Qida təchizatının planlaşdırılması;
 - F.1.7. İş prosesinə nəzarət sistemlərinin hazırlanması;
 - F.1.8. Baytarlıq və sanitariya tədbirlərinin, dərman preparatları ilə təminatın həyata keçirilməsi;
 - F.1.9. Kadrların və əlavə işçi qüvvəsinin planlaşdırılması və idarə olunması;
 - F.1.10. Ev heyvanlarının satışının bazar şərtlərinə uyğun olaraq planlaşdırılması.
- V.2. Bəsləmə və istehsal prosesi:
- F.2.1. Heyvandarlıq sahəsi işçilərinə təlimlərin keçilməsi və onların işinə nəzarət edilməsi;
 - F.2.2. Ev heyvanlarının cütləşdirilməsi və bəslənməsinin təşkili;
 - F.2.3. Heyvandarlıq məhsulları, o cümlədən süd, yumurta və ya yun istehsalına nəzarət edilməsi;
 - F.2.4. Avadanlıq, bina və mal-qara tövləsinin istismarına nəzarət;
 - F.2.5. İş rejiminə nəzarət edilməsi, qüsurların aşkarlanması və aradan qaldırılması;
 - F.2.6. Mövsümdənkənar istehsala rəhbərliyin həyata keçirilməsi;
 - F.2.7. İstehsal olunmuş məhsulun keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirmə işlərinin aparılması;
 - F.2.8. İstehsalat fəaliyyətinin istiqamətinin müəyyənləşdirilməsi və idarə edilməsi.

¹ Müvafiq sahə üçün olan peşə standartındakı ilə eynidir.

V.3. Əlavə fəaliyyət:

F.3.1. Bina və avadanlıqların illik istismar xərclərinin planlaşdırılması;

F.3.2. Bina, avadanlıq və materiallara texniki xidmətin idarə olunması və onların yeniləməsi;

F.3.3. Alternativ və ya əlavə istehsal və xidmətin planlaşdırılması, həyata keçirilməsi.

V.4. Ticarət, uçot və hesabat:

F.4.1. İstehsal nəticələrinin sənədləşdirilməsi və statistik hesabatların hazırlanması;

F.4.2. Xammalın alınması, məhsulun saxlanması və satışında iştirak edilməsi;

F.4.3. Maliyyə nəticələrinin uçotunun operativ aparılması.

C.2. TƏLİM İLƏ BAĞLI XÜSUSİ MƏLUMAT

C.2.1. TƏLİMİN NÖVLƏRİ

Bu peşə üçün zəruri səriştlər aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Təvsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ²		
Texniki peşə təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim		
Orta ixtisas təhsili	☒	İlkin təhsil akkreditə olunmuş peşə təhsili və ya orta ümumtəhsil məktəblərində həyata keçirilə bilər. Təlim kənd təsərrüfatı müəssisəsi və ya heyvandarlıq təsərrüfatının təcrübəsinin öyrənilməsi ilə müşayiət olunmalıdır; Yalnız xüsusi praktiki təlimin keçirildiyi hallarda ümumi tanınan ixtisasları əldə etmək üçün işçinin əlavə nəzəri təlim keçməsi və qiymətləndirilməsinə ehtiyac var ³ .
Ali təhsil		
Digər:		

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan bilik, bacarıq və yanaşmanın genişləndirilməsinə şərait yaratmaq imkanına malikdir. Bəzən ferma müdirləri zəruri səriştləri yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə əldə edə bilər.

Qeyri-formal təlim

İş yerində, təlim mərkəzində və ya bilavasitə ixtisaslaşmış təlimatçı tərəfindən keçirilən təlimdir. Qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində öyrənməkdir.

İnformal təlim

İnformal təlim, ənənəvi olaraq, ailə təsərrüfatında yer alır, tələb olunan nəzəri və təcrübi bilikləri verir, lakin səriştlərin tanınması haqqında rəsmi sənədi təmin etmir.

² Orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb.

³ Azərbaycanda səriştlərin tanınması üçün qiymətləndirmə sistemi hazırda mövcud deyildir.

C.2.2. TƏLİMİN İSTİQAMƏTİ

Normal təlim istiqaməti ilkin peşə təhsili və ya ali təhsil almaqdır.

Bunun ardınca heyvandarlıq üzrə ixtisaslaşmış məktəbdə xüsusi təlim əldə edilir. Hər iki hal kənd təsərrüfatı və ya heyvandarlıq təsərrüfatı sahəsində ən azı 50% təcrübə ilə müşayiət olunmalıdır;

C.2.3. ƏVVƏLKİ TƏLİMİN TANINMASI

Xüsusi qaydalara əsasən, müvafiq sahədə ən azı iki il təcrübəsi olan şəxs namizəd qismində səriştlərinin yoxlanması üçün müraciət edə, ümumi səriştləri imtahan edilməklə ixtisas qazana bilər.